

Martin Fahlgren

Loretta Napoleoni om Islamiska Staten

Terrorgruppen Islamiska staten (IS) rycker fram med oväntad kraft i Syrien och Irak. Städer tycks nu falla som dominobrickor, och FN:s oro för civilbefolkningen ökar. USA:s president Barack Obama förnekar att koalitionen håller på att förlora mot islamisterna, men bedömare pekar på motsatsen... ("Bakslag för USA-alliansen mot IS", SvD 21/5 2015)

Framgångarna för Islamiska Staten (IS) försätter trots omfattande bombningar och andra militära motåtgärder. De senaste (i mitten av maj 2015) är ockupationen av den irakiska staden Ramadi (med irakiska armén på vild flykt, efterlämnande mängder med vapen) och den historiska ökenstaden Palmyra i Syrien. Detta har än en gång chockerat omvärlden och har rapporterats och kommenterats i massmedia, ofta med braskande rubriker.

Exempel på rubriker i svensk press efter Ramadi:

Aftonbladet: *Ramadis fall bakslag för strategin mot IS (18/5) och IS tar över stad – "Militären flyr för sina liv" (18/5); USA: Iraksoldater vill inte kriga (24/5)*

Svenska Dagbladet: *IS framfart i Irak: "Visar regeringens oförmåga att stoppa dem" (18/5); Irak vid avgrundens rand (20/5)*

... och efter Palmyra:

Aftonbladet: *Kan ingen stoppa Islamiska staten?, IS uppges kontrollera halva Syrien och Så stort är Islamiska statens område – jämför själv (21/5)*

Svenska Dagbladet: *IS intar Palmyra och övertar gränser; (21/5); 400 civila kan ha mördats i Palmyra (24/5)*

IS handlar inte bara om Syrien och Irak. Den har nu avläggare i hela Mellanöstern, t ex i Libyen och övriga delar av Nordafrika, på arabiska halvön, i Pakistan och Afghanistan. Och strömmen av jihadister från hela världen till krigsområdet visar inga tecken på att avta.

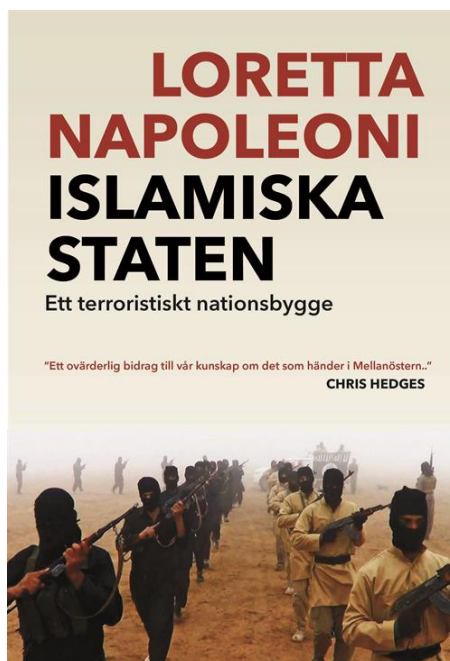
Inför en sådan utveckling är det viktigt att få en förståelse för vad som händer: Vad är egentligen IS för något och hur det kan komma sig att IS på bara några år lyckats kapa åt sig stora landområden i Syrien och Irak, trots att det på papperet konfronterats med en enorm krigsapparat, där inte minst amerikanska och andra västländer ställt upp med stora flygstyrkor för att understödja kampen mot IS?

Att många söker svar på den typen av frågor är oundvikligt och det har också massmedia förstått. TV- och radioreportage, tidningsartiklar och en mängd böcker som gör anspråk på att närmare analysera IS har producerats. Kvaliten på böckerna varierar avsevärt. Mycket är hastigt tillkommet. Många av dem verkar snarare vara hastigt ihoprefsade artikelsamlingar än genomtänkta och genomarbetade arbeten.

På svenska finns än så länge bara en bok, nämligen Loretta Napoleonis *Islamiska Staten* (2015). Den avviker inte från mönstret vad gäller genren, dvs även den ger ibland ett plottrigt intryck. Men den är otvivelaktigt läsvärd, ty författaren kan sitt ämne. Hon är en auktoritet när det gäller terrorism och Mellanöstern.¹

Napoleonis uppfattningar om IS har fått ett mycket stort genomslag, inte minst genom intervjuer och bokrecensioner, men även via tidningsartiklar och föredrag i en lång rad olika sammanhang.

¹ På svenska fanns redan tidigare av henne: *Uppror i Irak* (2006) och *Oheligt krig* (2010).

Napoleoni har också en hel del väsentligt att säga, även om man inte behöver hålla med vare sig en del av hennes analyser eller hennes politiska *slutsatser*, vilka kan sammanfattas i att Islamiska Staten (IS) har kommit för att stanna och att det i det stora hela är kontraproduktivt att försöka bekämpa IS, i synnerhet med bombningar och liknande, utförda av ”väst”.² LN:s råd är ”Bort med tassarna”. Och hon går ännu längre än så: Om IS försätter att konsolidera sig så är det bäst att acceptera dess existens, upprätta diplomatiska förbindelser osv.³

En seriös socialist kan inte acceptera en sådan i grunden cynisk slutsats, ty IS är en mycket reaktionär företeelse som måste bekämpas. Det måste dock göras av folken på plats själva (med stöd från progressiva krafter) och kan inte överlåtas åt imperialister och de genomkorrupta reaktionära regimerna i regionen, vilka med största sannolikhet bara kommer att ytterligare förvärra situationen (se t ex på den shiitiska milisens framfart i Irak). Och tror någon att t ex Saudi-arabien har några progressiva målsättningar med sitt engagemang i Syrien, Bahrein eller Jemen?

Den typen av frågeställningar ska dock inte diskuteras närmare här. Avsikten med det följande är helt enkelt att *låta Loretta Napoleoni själv komma till tals*, genom citat som ger en representativ bild av *hennes* syn på vad IS är och står för, orsakerna till dess styrka, hur omvärlden bör handskas med problemet osv.

Det finns en bitanke med denna text, nämligen att förhoppningsvis få fler, särskilt inom vänstern, att sätta sig in i problematiken. Hitintills har vänsterpressen tigit ihjäl boken. Efter som boken fått så stor uppmärksamhet och utvecklingen i Mellanöstern påverkar oss både direkt och indirekt, så borde vänsterpressen gripa tag i frågan. Men icke-sa-nicke. Den enda vänstertidning som ens recenserat boken är *Internationalen*.⁴

² I en intervju i *SvD* 17/4 2015 säger LN: ”Jag blir mer och mer övertygad om att flyganfallen mot Islamiska staten bara ger dem nytt syre. När de utsätts för attacker utifrån sluter många upp bakom dem.”

³ *Aftonbladets* recensent – Martin Aagård – vars recension hade rubriken ”Därför kan IS inte stoppas” (i *AB* 22/4 2015) verkar helt ha accepterat LN:s uppfattning när det gäller denna fråga. Han skriver t ex att det är troligt ”att en framtida Margot Wallström en vacker dag kommer att erkänna Islamiska staten som en självständig nation. Att hon under stort rabalder och högljudda protester skakar hand med framtidens Abu Bakr al-Baghdadi i ett försök att skapa en lösning på de våldsamma konflikterna i gränslandet mellan Syrien och Irak.”

⁴ Anders Karlssons recension [Hur bör Islamiska Staten bekämpas?](#).

Detta är illa. Boken behandlar mycket viktiga problem och innehåller en mängd information och fakta som är viktiga för att förstå fenomenet IS. Men den innehåller även en hel del, i synnerhet politiska slutsatser, som bör ifrågasättas och stötas och blötas.

Lästips: Mer om Islamiska Staten:

Walead Farwana: [Islamiska statens historia](#)

[Böcker om Islamiska Staten \(IS\)](#). Här presenteras närmare 2 böcker (på engelska) om IS, med bl a förorden i svensk översättning.

Patrick Cockburn är en av de främsta experterna på Mellanöstern. Han har särskilt intresserat sig för al-Qaida och dess avkomma ISIS/IS. Här följer ett antal artiklar av honom:

[Andra akten för al-Qaida - artikelserie](#) (mars 2014)

[Hur Isis blev den ångvält det är idag](#) (augusti 2014)

[Isis befäster sin ställning](#) (augusti 2014)

[Ett omöjligt krig](#). Om kampen mot Islamiska staten (september 2014)

[Islamiska statens framväxt](#) (februari 2015)

Det kan även vara intressant och lärorikt att ta del av följande artikelsamlingar:

[Vänsterpress om Islamiska staten](#) (september 2014)

[Vänsterpress om Islamiska staten, Irak och Syrien](#) (september 2014)

[Vänsterpress om Islamiska staten, Irak och Syrien](#) (sept-okt 2014)

Innan ordet överlämnas till Loretta Napoleoni måste jag komma med en brasklapp:

Det är omöjligt att med ett urval citat, även om de är ganska många, helt ge rättvisa åt LN:s resonemang. Dessutom kan man missa någon aspekt som är viktig i sammanhanget. För den som vill tränga in frågorna på djupet så finns ett bra sätt att råda bot på detta: *Läs boken!*

Nedan redovisas citaten i den ordning de förekommer i boken, vilket har nackdelar eftersom boken faktiskt är ganska rörig och argument och resonemang återkommer ibland i något förändrad form. Jag tänkte först omflytta, men det visade sig svårt, bl a därför att det är vanligt att avsnitt tar upp två eller fler aspekter, vilket skulle kräva att texten sönderstyckas ännu mera. En fördel med att inte omflytta är fö att den som har tillgång till boken lättare kan ta reda på sammanhanget.

Jag har inom [i annat typsnitt] försett utdragen med inledande rubriker för att ge en vink om vad det handlar om. De aktuella sidnumren anges inom [ ] sist i utdraget.

So: Let's go!

Martin F 26/5 2015

[Det finns viktiga skillnader mellan IS och andra islamistiska terrorister]

Trots Islamiska statens medeltida sätt att handskas med lagstiftning och samhällskontroll vore det ett misstag att betrakta dem som helt och hållet bakåtsträvande. Talibanernas värld är begränsad till koranskolor och kunskap baserad på profetens skrifter. Islamiska staten, däremot, har utnyttjat globaliseringen och den moderna tekniken som tillväxtmotor.

Det som skiljer denna organisation från alla andra väpnade grupper före den – inklusive grupper aktiva under kalla kriget – och det som är grunden till de enorma framgångarna, är dess modernitet och pragmatism. Ledarskapet har visat att de förstår de begränsningar som

dagens stater står inför i en globaliserad och multipolär värld. IS begrep till exempel, långt innan de flesta andra, att en samordnad militär insats av den typ som genomfördes i Libyen och Irak skulle vara omöjlig i Syrien. Mot denna bakgrund har Islamiska statens ledarskap nästan obemärkt vänt Syrienkonflikten – en modern variant av det traditionella kriget via ombud, med en uppsjö av sponsorer och väpnade grupper – till sin egen fördel. [sid 14-15]

[Kalifatet, nationsbygget är en viktig vision]

I motsats till talibanerna med sin retorik sprider Islamiska staten – trots sin barbariska behandling av motståndarna – ett kraftfullt och positivt budskap till den muslimska världen: kalifatets återkomst, en ny guldålder för islam. Detta budskap kommer i en tid som präglas av konflikter och destabilisering i Mellanöstern – Syrien och Irak i brand; Libyen på gränsen till ännu ett krig mellan klaner; ett oroligt Egypten som styrs av militären; och Israel ännu en gång i krig med Gaza. Därför är det många sunnimuslimer som inte uppfattar kalifatet som ännu en väpnad grupp, utan snarare som en löftesrik ny politisk enhet återuppstånden ur askan efter årtionden av krig och förödelse. [sid 15-16]

Under den religiösa fernissan och terrortaktiken finns emellertid en politisk och militär apparat i full färd med att bygga en nation, en organisation som, ganska överraskande, söker samförstånd i efterdyningarna av striderna. Invånare i de enklaver som kalifatet kontrollerar rapporterar om förbättringar i den dagliga skötseln av deras byar efter att IS tagit över. IS-krigare har lagt vägar, organiserat soppkök åt dem som förlorat sina hem och ordnat elektricitet dygnet runt. Detta vittnar om att Islamiska staten har förstått att nya nationer på 2000-talet inte kan regeras med terror och våld allena. För att lyckas krävs folkligt samtycke. [sid 17]

[De befintliga regimerna i regionen är genomkorrupta och inkompetenta]

Islamiska statens lockande budskap går ut till maktlösa muslimska ungdomar som lever i ett politiskt vakuum skapat av den galopperande korrruptionen, den allt större ojämlikheten och de ökande orättvisorna i dagens muslimska länder: Bashar al-Assads brutala diktatur, Nuri al-Maliki vägran att integrera sunnimuslimer i Iraks politiska väv och förföljelserna som Bagdads politiska apparat har utsatt dem för, underlåtenheten att bygga upp den samhälls-ekonomiska infrastrukturen som förstördes under kriget, den höga arbetslösheten. Det är ett starkt och samtidigt förföriskt budskap också för dem som bor utomlands, muslimska ungdomar i Europa och USA som tycker att de kommer till korta i försöken att integrera sig i ett samhälle som erbjuder den unga generationen allt färre möjligheter. Ingen annan väpnad organisation har visat en sådan insikt och politisk intuition när det gäller inrikespolitiken i Mellanöstern och frustrationen bland muslimska invandrare världen över. Ingen annan väpnad organisation har förstått att tillhandahålla en samhälls-ekonomisk infrastruktur; ingen annan väpnad organisation har heller erbjudit de lokala sunnimyndigheterna partnerskap när det gäller exploatering av resurserna i de territorier som de kontrollerar. [sid 18-19]

[IS är inte så unikt som många tror]

Ofta anges inbördeskriget i Syrien som en delförklaring till uppkomsten av en ny sorts terrorism, och därmed Islamiska statens framgångar. Det stämmer att Syrien – ett land där den arabiska våren urartade till inbördeskrig – tillhandahåller en bekväm förklaring för dem som vill blunda för länken mellan Islamiska staten och september och den amerikanska invasionen i Irak år 2003. Väst och övriga världen klamrar sig fast vid tanken på att det förfärliga som händer i dagens Irak och Syrien inte har någon historisk bakgrund, att vi inte är ansvariga för utvecklingen i Mellanöstern.

Sålunda framställs Islamiska staten som en ny sorts terrorism, jämfört med de råbarkade krigarna i al-Qaida i Afghanistan och al-Zarqawis självmordsarm i Irak: en organisation som har lyckats generera stora inkomster, som uppträder likt ett multinationellt företag i våldets

tjänst, som har en stor och modern armé med avlönade och välutbildade soldater. Allt detta är sant. Vad som inte är sant är att det skulle vara en ny eller unik företeelse. [sid 25-26]

[Även palestinska PLO såg till att fixa stora inkomster under sin höjdpunkt]

Många faktorer samverkar när Islamiska statens framgångar ska förklaras: en globaliserad och multipolär värld; behärskande av modern teknologi; ett pragmatiskt synsätt i byggandet av en nation; en djup insikt i psykologin hos Mellanösterns invånare och muslimska emigranter. Slutligen har vi den långa skugga som västerlandets reaktioner på 11 september har kastat, och som har lett till ett årtionde av sektaristisk krigföring i delar av Mellanöstern. Att ignorera dessa fakta är mer än vilseledande och ytligt; det är farligt. ”Känn din fiende”, förblir den viktigaste maximen i kampen mot terrorismen. [sid 29]

[Västmakterna bär en stor del av skulden till den uppkomna situationen]

Om IS lyckas upprätta en nation som sträcker sig över stora delar av Irak och Syrien kommer den bedriften att ställa oss inför ett hot som griper långt bortom det politiska landskapet i dessa två nationer. För första gången i den moderna historien kommer en väpnad organisation att ha nått terrorismens slutliga mål: att etablera en egen stat ur spillrorna av redan existerande nationer, inte genom revolution, som skedde i Iran, utan genom ett traditionellt erövringskrig baserat på terrorism. Om så sker, kommer Islamiska staten att ha blivit den nya modellen för terrorism.

Hur hamnade vi här? Det långa svaret måste sökas i kolonialmakternas uppdelning av Mellanöstern under första delen av 1900-talet. Det korta svaret finner vi i två sammanfallande skeenden: USA:s invasion i Irak och inbördeskriget i Syrien. Det förstnämnda gav upphov till en av modern jihads mest lysande och gåtfulla strateger, den nu dödade Abu Musab al-Zarqawi — en man som öppet utmanade al-Qaidas ledarskap och som blåste liv i den urgamla och blodiga konflikten mellan sunni- och shiamuslimer, en avgörande faktor i kalifatets återfödelse. Syrien erbjöd ett enastående tillfälle och landet blev en avfyrningsramp för dem som hade tagit till sig al-Zarqawis budskap och som ville förverkliga hans dröm, bland dem Abu Bakr al-Baghdadi, den nye kalifen. [sid 30-31]

[IS apellerar till sunnimuslimer]

Trots brutaliteten tycks det emellertid som om Islamiska staten och al-Baghdadi erbjuder ett program som skapar genklang hos förföljda sunnimuslimer. Tills vidare är denna nya enhet bara en skalstat, en stomme som äger en stats samhällsekonomiska infrastruktur, men som saknar en äkta stats politiska erkännande och folkliga konsensus. Men det är något som al-Baghdadi är i full färd med att ändra på — trots att USA under hösten 2014 har tillkännagivit att man ska inleda ett treårigt program med flyganfall för att hejda gruppen. Islamiska statens mål tycks närmare än någonsin. [sid 45-46]

[Inbördeskriget i Syrien har medfört ett kaos där krigsherrar bestämmer]

Vad väst har valt att ignorera, antingen av okunskap eller av bekvämlighet, är hur norra Syrien har störtats ner i anarki genom detta ombudskrig finansierat av ett överflöd av sponsorer. ”Samhället har raserats. De som har kunnat fly har flytt och de som finns kvar är för fattiga eller för gamla för att ge sig iväg”, förklarar Francesca Boni, under lång tid den enda västerländska journalisten i Aleppo. ”Det vi har i norra Syrien är inte längre vad vi hade före inbördeskrigets början utan något annorlunda, inte alls representativt för vad den syriska befolkningen var. De som lever av befolkningen är kriminella grupper, ansvariga också för de flesta av kidnappningarna av västerlänningar, för det mesta journalister och hjälparbetare.” Detta är ett scenario som påminner om det vi finner i regioner världen över där statens maktbefogenhet, ofta en auktoritär sådan, har slagits i spillror, och ett politiskt vakuum har skapats

som sekteristiska väpnade grupper fyller med våld. I denna anarkistiska omgivning har samhället upphört att existera; det har ersatts av en konstant förmodern krigföring. ”Inne i Aleppo, men också utanför, har krigsherrarna suverän bestämmanderätt, och detta gäller också för Islamiska staten”, förklarar Borri. ”Den ultimata lojaliteten känner krigarna med sina befälhavare, inte med organisationens ledarskap.” I motsats till de andra grupperna har emellertid kalifatet en hierarkisk militär och en administrativ struktur som, även om den är rudimentär, minskar risken för att deras stridande enheter ska urarta till miliser och kriminella grupper. [sid 55-56]

[Väst är inte så piggt på att än en gång ingripa militärt i stor skala]

Likaså är världsopinionen obenägen att sympatisera med interventioner liknande den som genomfördes i Libyen. Fiaskot i Irak, signerat Bush och Blair, har visat att militär intervention inte är det bästa sättet att skapa fred i Mellanöstern. Tvärtom kan ett militärt ingripande frambringa Frankensteinmonster som Islamiska staten. [sid 57]

[IS står för en modern(iserad) variant av kalifatets ”förlovade land”]

Om Islamiska statens armé inte främst är motiverad av pengar, drivs den av ett högre mål: inrättandet av det moderna kalifatet, en muslimsk idealstat som övergår allt, inklusive personlig förmögenhet. En sådan politisk konstruktion bör betraktas som ett tecken på modernitet i Mellanöstern, en region där nationsbyggandet i århundraden har varit en sport för främmande makter som med hjälp av korrumperade lokala eliter i första hand har främjat sina egna intressen. [sid 64]

På samma sätt som Israel för sionistiska judar är det förlovade landet, är återskapandet av en stark islamisk stat i förfädernas land befrielsen redan i detta livet för vissa muslimer. Det är ett starkt och positivt budskap för en befolkning som är redo att lyssna. [sid 65]

[IS har ett program för att vinna folkligt stöd i de områden det kontrollerar. Där ingår bl a modern sjukvård – i motsats till t ex talibanerna]

Tidskriften *Atlantic* rapporterar att i Syrien och Irak ”hjälpes IS till att driva brödfabriker, och försörjer många familjer med frukt och grönsaker genom att personligen dela ut förnödenheter. I ar-Raqqa har ISIS inrättat en bespisning för att föda de nödlidande, och ett kontor för föräldralösa barn har upprättats för att hitta familjer till barnen. IS-aktivister har med organisationens egna medel utvecklat hälso- och välfärdsprogram i de enklaver som ligger under deras kontroll. Talibanerna var paranoida och skeptiska när det gäller vaccinationskampanjer, men IS genomför poliovaccineringar för att hejda spridningen av sjukdomen.” Samhällsåtaganden är alltså myntets andra sida när det gäller Islamiska statens barbariska och sekteristiska diktatur.

Det är viktigt att påpeka att de som står för det sociala arbetet skiljer sig från krigarna. ”Åtskillnaden mellan civila och krigande är grundläggande. Det är två skilda saker”, förklarar Michael Przedlacki. Om det bedöms som nödvändigt kommer krigarna att leva av den lokala befolkningen medan civila aktivister skyddar den. I kalifatet upprättas skillnaden mellan dessa två typer av IS-medlemmar för att maximera skalstatens effektivitet. [sid 66]

[Drömmen om kalifatet har vissa likheter med drömmen om en judisk stat]

Precis som det gamla Israel alltid har varit det förlovade landet för judarna, representerar kalifatet idealstaten för muslimerna, den perfekta nationen för dem efter århundraden av förödmjukelse, rasism och nederlag i händerna på de otrogna, det vill säga främmande makter och deras muslimska allierade. Liksom moderna judar byggde en samtida version av det gamla Israel för alla judar i hela världen har Islamiska staten tagit på sig uppgiften att skapa

ett välfungerande islamiskt land för alla sunnimuslimer, under 2000-talet. Det är åtminstone vad propagandan säger. [sid 72-73 – jfr ovan citaten från sid 65]

[IS försöker få folkligt stöd]

Till skillnad från talibanerna strävar Islamiska staten efter legitimitet hos civilbefolkningen genom att locka in män, kvinnor och barn i kalifatet som medborgare. I motsats till PLO, ETA och IRA, vilka var för sig omfattades av endast ett segment av befolkningen, vill Islamiska staten bli erkänd av *umma*, det världsomspännande samfundet som omfattar alla troende: islams själ. Följaktligen går kalifatets ambitioner långt utanför de ovan nämnda gruppernas ansträngningar. Efter att med spektakulära militära framgångar ha bevisat att de har Gud på sin sida och att profetens arvinge, kalifen, har kommit tillbaka, måste nu Islamiska statens krigare få stöd hos Allahs folk samtidigt som de försäkras om hans kvinnors kärlek så att nästa generation säkras. [Sid 80-81]

[Att skapa band till lokalbefolkningen genom t ex giftermål är en medveten politik]

På samma sätt som Rom behövde kvinnor för att fortsätta att växa och försäkra sig om stadens expansion behöver dagens kalifat kvinnor för att säkerställa en samhällstillväxt. I en rapport från den IS-kontrollerade staden Baiji står det att aktivister gick från dörr till dörr och satte skräck i invånarna genom att fråga hur många gifta och ogifta kvinnor som bodde i huset eller lägenheten. ”Jag talade om för dem att det bara fanns två kvinnor i hushållet och att båda var gifta”, sa Abu Lahid. ”De sa att många av deras Mujaheddin [krigare] var ogifta och ville ha en fru. De krävde att få komma in i mitt hus för att se kvinnornas ID-kort [som i Irak visar civilstånd].” ... ar-Raqqa är det bästa exemplet på hur kalifatet planerar att styra sin nya stat genom att beblanda sig med lokalbefolkningen. De hoppas till exempel att de ska kunna ta udden av all opposition genom att skapa blodsband mellan erövrarna och de erövrade, blodsband i form av äktenskap mellan Islamiska statens krigare och lokala sunnikvinnor, något som med tiden antas leda till konsensus och legitimitet. [sid 82-83]

[På sikt måste omvärlden erkänna och förhandla med IS]

När detta skrivs finns inte förhandlingar med Islamiska staten på dagordningen. Men om Irak delas och IS lyckas etablera en egen stat i de sunnidominerade områdena i både Syrien och Irak. Om IS med utgångspunkt i detta fäste börjar avancera in i Jordanien, Libanon eller andra strategiska områden i regionen, kommer saker och ting att se mycket annorlunda ut. Kan väst, eller hela världen för den delen, tillåta en skurkstat att existera vid Europas portar och ännu närmare Israel? Och är det möjligt att denna skalstat, uppbyggd genom barbariskt våld, någonsin kommer att uppnå den legitimitet genom inhemsk konsensus som krävs för en övergång till en modern stat? Om så, vore det inte då bättre att släppa in en sådan stat i det internationella samfundet, och därmed tvinga den att respektera internationella lagar, innan den helt och hållet har ritat om kartan i Mellanöstern till vår egen nackdel? Rädslan som gulfstaterna visar gentemot kalifatet och dess framryckning tycks understryka IS potentiella revolutionära kraft i dessa länder. [sid. 84-85]

[IS är inte emot modern teknik]

I motsats till talibanerna som avvisade all teknologi är Islamiska statens propaganda ett högteknologiskt företag som sköts av experter, däribland några högutbildade individer från väst. När Twitter och Facebook tog bort IS-videon där halshuggningen av James Foley visades fixade organisationens propagandaavdelning så att filmen visades med Diaspora som värd. Islamiska statens propaganda har visat sig vara mycket förförisk när det gäller potentiella jihadister, särskilt i väst. Man kan med fog fråga sig vad NSA egentligen gör med sina utskriften av våra telefonsamtal och våra mejl om de inte har lyckats uppsnappa kommunikationen från västerlänningar på väg till kalifatet och gripa dessa blivande krigare. Nyligen fann

man att unga muslimer från Minnesota (två av dem dog medan de stred för kalifatet) så tidigt som 2009 hade nära kontakt med Islamiska staten. Man kan fråga sig hur NSA kunde missa en sådan länk. [sid 93-94]

[IS utövar stor dragningskraft på vissa ungdomsgrupper]

Vad driver unga, utbildade muslimer födda i väst att ge upp sina liv och ansluta sig till ett erövringskrig i ett land som de inte ens känner, i en konflikt som påminner om dem som utkämpades under medeltiden? Vilken, med andra ord, är Islamiska statens avgörande förförelse? Detta är frågor som vi bör ställa oss.

Till en del är det möjligheten att hämnas trosfränder i Mellanöstern för utståndna förödmjukelser, men så var också fallet med många västerländska självmordsbombare efter att koalitionsstyrkorna hade invaderat Irak. Kanske det finns något mer som förmår unga muslimer att ansluta sig till detta heliga krig? Kan det vara möjligheten att vara del i uppbyggnaden av en ny politisk ordning i Mellanöstern, en modern stat utan rasism eller sekteristiska spänningar (efter lite etnisk rensning, självklart)? Kan det vara så att Islamiska statens anhängare ser på kalifatet som en nation där det inte ges utrymme för korruption, en nation med en djup känsla av broderskap, ett samhälle utan de utmaningar som västerländska och ”västerniserade” muslimska kvinnor ställer männen inför, en nation som styrs av hedern, ett samtida samhälle som är i perfekt samklang med al-tawhid, Guds mandat? Ja, denna idealiserade nation ger inte bara muslimer löfte om frälsning efter århundraden av förödmjukelser, den utgör också en politisk utopi för sunnimuslimer under 2000-talet, ett mäktigt filosofiskt bygge som skriftlärde i århundraden förgäves har försökt leverera. Detta är den moderna politiska kraft som väst och resten av världen har valt att ignorera fram till sommaren 2014.

Om den här analysen är korrekt vilar den ultimata lockelsen hos Islamiska staten på dess förmåga att övertala unga västerländska, välutbildade män att omfatta utopin. De måste också tro på kalifatets förmåga att omsätta den i verkligheten, på samma sätt som sioniströrelsen på 1940-talet samlade det globala judiska samfundet runt en judisk stat. [Sid 100-101]

[Etnisk rensning är ett viktigt medel för att konsolidera makten]

al-Baghdadi är väl medveten om att det krävs mycket mer än en strömlinjeformad religiös propagandakampanj i sociala medier för att bygga en ny stat, och skapa legitimitet genom konsensus. I synnerhet att rensa territoriet från shiamuslimer ger många fördelar i nationsbyggandet: det garanterar stöd från sunni-invånarna och ger en mer homogen befolkning med minskad risk för sekterism samtidigt som det frigör krigsbyte åt soldaterna. Med andra ord är utrotningen av shia något som gör allt mycket lättare för kalifatets ledarskap, både ekonomiskt och politiskt, medan det samtidigt tillfredsställer en djupt rotad längtan efter hämnd hos sunnibefolkningen, vilket skapar enighet och lojalitet mot den nya staten. [sid 132-133]

[IS är pragmatiskt och har visat stor förmåga att manövrera]

Islamiska staten har överträffat de föregående jihadgruppernas mytologi och retorik. Den har visat pragmatism och modernitet när den har utvecklat de strategier som krävs för att lyckas i ambitionerna att skapa en stat. Den har mycket snabbt privatiserat terrorismen och på rekordtid gjort sig oberoende av sina finansiärer. Den har också byggt upp en ekonomi som inte är helt och hållet beroende av krig. Vidare har Islamiska staten ingått partnerskap med lokala sunnistammar och delat intäkterna från exploatering av områdets nyckelresurser – ett sätt att kväsa oppositionen. Ledningen har varit försiktig och listig – något vi inte kan säga om Assads eller Malikis regimer. [sid 134]

[Situationen i Syrien och Irak skapade gynnsam jordmån för IS]

I Syrien möttes den arabiska våren med våld, och mitt i en likgiltig värld dog en dröm om demokrati. Detta sammanfattades av Ali Khedery, rådgivare till fem amerikanska ambassadörer i Irak och rådgivare vid USA:s centralkommando från 2003 till 2010. ”Ställda inför Assads armé och underrättelsetjänst; Libanons Hizbollah; Iraks islamistiska shiamilis och deras store beskyddare, Irans revolutionsgarde; tappade de till en början fredliga demonstranterna modet, blev desillusionerade, kände sig maktlösa — och blev sedan radikaliserade och våldsamt militanta.”

Sekteristiska fronter uppstod nästan över en natt och de fredliga protesterna övergick i ett inbördeskrig, vilket urartade till ett modernt ombudskrig med inblandning av åtskilliga gulfstater. Dessa gulfstater finansierade sina egna väpnade sunnigrupper.

De var inte bara ute efter Assad utan ville också åt hans allierade, Iran, gulfstaternas shiafiende nummer ett. De stridande bröt mot många av krigets internationella regler, inklusive förbudet mot att använda kemiska vapen mot civila, och lyxvillorna i Aleppo plundrades. I en blinkning rämnade en 2000-talsnation i en till synes olöslig konflikt.

I Irak regerade Nuri al-Maliki. Han bröt sina löften om att dela makten med andra politiska grupper... [sid 136]

[Utländsk militär intervention kan inte lösa problemen]

Det amerikanska och europeiska beslutet att beväpna peshmerga och PKK, vilka fortfarande finns med på förteckningen av terrororganisationer, har redan förändrat fronterna i kampen för ett oberoende Kurdistan i Turkiet, en nation där tjugo procent av befolkningen är av kurdiskt ursprung. Våldsamma sammandrabbningar mellan kurder och turkar har redan brutit ut i flera turkiska städer och demonstrationer till förmån för ett självständigt Kurdistan har arrangerats över hela Europa. Dit hörde en kortvarig ockupation av EU-parlamentet.

Under tiden förblir frågan om militär intervention en svårknäckt nöt för koalitionsstyrkorna. Anfall från luften tycks inte räcka till för att hejda Islamiska statens framryckningar. Därför kan frågan om huruvida det är läge för att åter sätta in marktrupper i Irak snart komma upp på dagordningen. Vilket resultat det än blir står det klart att utländsk intervention inte kommer att hejda destabiliseringen i området som det aldrig har gjort och aldrig kommer att göra – och att ett nytt och mer pragmatiskt sätt att närma sig problemet krävs för att förhindra ännu mer död och förödelse. Då är det nödvändigt att erkänna existensen av en ny makt i regionen. Vi måste också förstå att krig genom ombud är en strategi dömd att slå tillbaka. Följaktligen måste koalitionen försöka närma sig denna nya makt genom att använda andra medel än krig.

[sid 148-149]